

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/konkursy-i-nagrody/nagroda-kustosz-pamieci/2007/24249,Pawel-Jasienica-19091970.html>
25.04.2024, 20:02

Paweł Jasienica (1909-1970)

Właśc. Leon Lech Beynar, dziennikarz, publicysta, pisarz historyczny. Urodził się 10 listopada 1909 r. w Symbirsku nad Wołgą. W 1920 r. wraz z rodzicami przyjechał do Polski, gdzie w Wilnie ukończył studia historyczne na Uniwersytecie Stefana Batorego. W latach 30. pracował jako nauczyciel historii w Grodnie, następnie był spikerem wileńskiej rozgłośni Polskiego Radia. Zadebiutował w 1935 r. broszurą „Zygmunt August na ziemiach dawnego Wielkiego Księstwa”. Publikował w „Słowie Wileńskim”.

Uczestniczył w wojnie obronnej Polski w 1939 r., a od 1940 r. był żołnierzem ZWZ-AK oraz redaktorem pism konspiracyjnych. W 1945 r. został adiutantem, a następnie zastępcą rotmistrza Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki” – dowódcy 5. Wileńskiej Brygady AK, działającej po zakończeniu wojny na Podlasiu. Ranny w potyczce, kurował się we wsi Jasienica (stąd pseudonim). Jako rekonwalescent nie wrócił do oddziału, zerwał z konspiracją, zaczął publikować w „Tygodniku Powszechnym”. Aresztowany w 1948 r. przez UB, został zwolniony dzięki interwencji Bolesława Piaseckiego, co na kilka lat związało go ze środowiskiem Stowarzyszenia PAX. Po zerwaniu z PAX-em angażował się w różne inicjatywy opozycyjne, m.in. jako wiceprezes Związku Literatów Polskich i PEN Clubu oraz prezes Klubu Krzywego Koła.

W latach 50. i 60. opublikował kilkanaście książek o tematyce historycznej, w tym

Ewa Beynar-Czczot – córka Pawła Jasienicy – odbiera przyznaną pisarzowi pośmiertnie nagrodę z rąk Janusza Kurtyki – Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej

Ewa Beynar-Czczot – córka Pawła Jasienicy, Janusz Kurtyka – Prezes Instytutu Pamięci Narodowej, przewodniczący Kapituły Nagrody „Kustosz Pamięci Narodowej”

wielotomową, błyskotliwie napisaną historię Polski przedrozbiorowej („Polska Piastów”, „Polska Jagiellonów”, „Rzeczpospolita Obojga Narodów”), która wprowadziła go do grona najbardziej poczytnych polskich historyków. W swych książkach Jasienica odchodził od dominującej wówczas metodologii marksistowskiej, a jego prace stanowiły dla wielu Polaków alternatywę dla zakłamania i przemilczeń oficjalnej historiografii.

Z lewej: Ewa Beynar-Czczot

W 1964 r. należał do sygnatariuszy Listu 34, a w cztery lata później ostro skrytykował decyzję władz o zdjęciu „Dziadów” ze sceny Teatru Narodowego. Został za to gwałtownie zaatakowany przez Władysława Gomułkę i marcowych propagandzistów, a jego nazwisko objęto zapisem cenzorskim. Inwigilowany przez SB od 1959 r., w ostatnim okresie życia doświadczył osobistego dramatu wiążąc się z kobietą, która została jego żoną, a po latach okazała się tajnym współpracownikiem bezpieczeństwa. Zmarł 19 sierpnia 1970 r. w Warszawie.